

Секція 6

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

УДК [332.14:334.722]:355.01:336.1:351.86

G. Petrusевичh, student studiów podyplomowych (*PIEN «Akademia Zarządzania Finansowego»*, Kijów)

RELOKACJA UKRAIŃSKIEGO BIZNESU DO POLSKI, W CZASIE STANU WOJENNEGO: TRUDNA RZECZYWISTOŚĆ INWESTOWANIA ZA GRANICĄ

Od początku rosyjskiej inwazji na Ukrainę w 2014 roku firmy ukraińskie, szczególnie te działające we wschodniej Ukrainie, miały coraz trudniejsze warunki funkcjonowania. Warunki te drastycznie pogorszyły się w 2022 roku po pełnoskalowej agresji wojsk rosyjskich, co w konsekwencji doprowadziło wiele firm do tragicznej sytuacji. Niepewność gospodarcza wymagała od właścicieli i menedżerów firm podjęcia drastycznych decyzji, w celu zachowania swoich przedsiębiorstw, poprzez częściowe lub całkowite przeniesienie ich w bezpieczne miejsce. Zdecydowana większość wybrała zachodnie regiony Ukrainy, ponieważ firmy mogły tam liczyć na pomoc rządową w ramach krajowego programu relokacji przedsiębiorstw.

Geografia relokacji nie ograniczała się jednak do terytorium Ukrainy, ale objęła swoim zasięgiem także tereny Unii Europejskiej. Dynamika relokacji spowodowała, że ukraiński biznes został zmuszony działać wyłącznie na własną rękę i na własny koszt, bez dostępu do odpowiednich zasobów. W nowej lokalizacji relokowane firmy borykały się z brakiem lub ograniczeniami w dostępie do surowców, ścieżek sprzedaży, wykwalifikowanego personelu, borykały się także z zerwanymi łańcuchami dostaw, czego konsekwencją była obniżona możliwości działania.

Wojna spowodowała migrację zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną, która sięgnęła 30% ludności Ukrainy. Dla ukraińskich firm

oznaczało to utratę znacznej części swoich klientów. Bezpośrednią konsekwencją tak dużej emigracji zewnętrznej była konieczność podążania ukraińskich firm za swoimi klientami do Europy, aby przynajmniej częściowo zrekompensować odpływ swoich klientów. Ukraińskie firmy po odnotowaniu tak dużego spadku przychodów na Ukrainie rozszerzyły swoją działalność na nowe rynki, gdyż była to jedyna opcja, aby ich biznes mógł nadal się rozwijać. Najczęściej wybieranym kierunkiem relokacji poza granice Ukrainy była Polska lub Niemcy.

Sytuacja ta dotyczy w równym stopniu firm franczyzowych, wiele z nich otwiera obecnie swoje oddziały w Polsce. Na przykład trzy potężne marki, które mają rozległe sieci na całej Ukrainie:

- Baluwana Halya – producent prefabrykatów;
- Rozetka – sklep internetowy, odpowiednik krajowego Allegro;
- Nova Poshta – operator pocztowy, odpowiednik krajowego InPost [1].

Według raportu «Ukraińskie firmy w Polsce po wybuchu wojny w 2022 r.» Polskiego Instytutu Ekonomicznego (dalej – PIE), od początku marca 2022 r. firmy z Ukrainy mogą prowadzić działalność na terytorium RP, na takich samych zasadach jak obywatele Polscy (Ustawa z 12 marca 2022 r.) [2, s.20]. Dzięki temu, w okresie styczeń-grudzień 2022 r. zagranicznych jednoosobowych działalności gospodarczych założonych, według danych CEIDG (Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej), przez obywateli Ukrainy było 15 000-16 000, a w okresie styczeń-wrzesień 2022 r. – powstało ich 10 200.

Kobiety były właścicielkami 41 proc. zakładanych firm, działają przede wszystkim w branżach:

- pozostała działalność usługowa (31 proc.), w tym fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne (89 proc.);
- informacja i komunikacja (11 proc.), w tym oprogramowanie;
- handel (11 proc.), w tym sprzedaż detaliczną prowadzoną przez domy sprzedaży wysyłkowej lub internet.
- Mężczyźni zakładali firmy związane z:
 - budownictwem (38 proc.), w tym głównie pracami wykończeniowymi;
 - informacją i komunikacją (19 proc.);
 - transportem i gospodarką magazynową (10 proc.), w tym transport drogowy towarów oraz działalność taksówek osobowych [3].

Zgodnie z danymi statystycznymi Centralnego Ośrodka Informacji Gospodarczej na dzień 10 stycznia 2023 r. w Polsce działa 25 289 spółek, w których jednym ze współników jest spółka ukraińska lub osoba fizyczna z obywatelstwem ukraińskim. W samym 2022 r. powstało 4789 takich spółek, podczas gdy w 2012 r. było ich zaledwie 272 [1]. Według danych PIE stanowią one 25% wszystkich spółek z udziałem kapitału zagranicznego w

Polsce – są to głównie firmy: handlowe (22%); budowlane (19%); transportowo-magazynowe (14%).

Oprócz tego, w Polsce funkcjonuje ponad tysiąc agencji pracy tymczasowej z kapitałem ukraińskim [1].

Główne wyniki badania analitycznego PEI ukraińskich firm w Polsce.

1). Co spowodowało rozpoczęcie działalności gospodarczej w Polsce:

- 75% – aby zdobyć środki dla siebie i swoich rodzin;
- 63% – bliskość kulturowa i łatwiejsza komunikacja językowa;
- 50% – kontynuacja biznesu prowadzonego na Ukrainie przed wojną;
- 49% – przyjazny klimat dla uchodźców ukraińskich w Polsce;
- 46% – wyższe zarobki niż praca na etacie;
- 44% – możliwość współpracy z inną firmą;
- 40% – wcześniejsze (przed wojną) kontakty biznesowe lub prywatne;
- 33% – uchronić swój biznes przed konsekwencjami wojny;
- 30% – większa niż w innych krajach pomoc w uruchomieniu biznesu;
- 19% – brak pracy na etacie zgodnie z wykształceniem;
- 18% – brak pracy na etacie.

2). Co utrudnia prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce:

- 40% – brak doświadczenia w prowadzeniu działalności biznesu w RP;
- 33% – niewystarczające środki finansowe;
- 29% – wysokie koszty prowadzenia działalności;
- 26% – brak pracowników o odpowiednich kompetencjach;
- 25% – duża konkurencja w branży;
- 23% – zawieszono środki na kontach w ukraińskich bankach;
- 19% – brak zewnętrznych środków finansowych;
- 19% – słaba znajomość języka polskiego;
- 16% – brak wyboru lokalu do prowadzenia działalności gospodarczej;
- 16% – niski popyt na produkty/usługi;
- 15% – trudności w nawiązaniu kontaktów biznesowych;
- 8% – brak produktów, półproduktów lub materiałów.

3). Plany biznesowe po zakończeniu wojny:

- 66% – kontynuacja biznesu w RP, niezależnie od sytuacji w Ukrainie;
- 30% – zależy od przyszłości firmy w Polsce;
- 4% – zamknięcie firmy przy najbliższej okazji powrotu do Ukrainy [2].

Oczywiście obecna sytuacja jest specyficzna, gdyż gospodarka w czasie wojny dyktuje własne zasady gry. Aby jednak w przyszłości sprowadzić ukraiński biznes z powrotem do domu, nasz rząd musi przyjąć doświadczenia Polski. Stopniowo wprowadzając jeszcze bardziej atrakcyjne warunki niż te, które zachęciły naszych przedsiębiorców i przekonały ich do podjęcia pozytywnej decyzji o rozpoczęciu działalności w Polsce.

Lista źródeł:

1. Ukraińskie firmy przenoszą się do Polski. Brakuje specjalistów ze znajomością języka. URL: <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Ukraińskie-firmy-przeprowadzają-się-do-Polski-Brakuje-specjalistów-ze-znajomością-języka-8477337.html>

2. Polski Instytut Ekonomiczny, Ukraińskie firmy w Polsce po wybuchu wojny w 2022 r. URL: https://www.parp.gov.pl/attachments/article/83636/PIE-Raport_Ukrai%C5%84skie_firmy_2022%20-%20ostateczny_v.5.pdf

3. W ostatnim roku Ukraińcy przepracowali w Polsce ok. 20 tys. firm. Większość chce tutaj pozostać po zakończeniu wojny. URL: <https://biznes.newseria.pl/news/w-ubieglym-roku-ukraicy,p55269058>.

4. Pożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej. URL: <https://zielonalinia.gov.pl/-/kredit-na-rozpocinanna-pidpriemnic-koi-dial-nos-1>

УДК 332.1:658

K. Utenkova, Dr of Economic Sciences, Assoc. Prof. (*SBTU, Kharkiv*)

FOOD SECURITY IN THE CONTEXT OF THE GLOBAL SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

The food security of any state is determined by the efficiency of the whole national economy. At the same time, food resources are formed in the agricultural sector. Undoubtedly, food security is a component of economic security [1].

At the Sustainable Development Summit held on September 25, 2015, 193 UN member states approved the Sustainable Development Goals for the period up to 2030 (SDGs). This became the basis for formulating the Sustainable Development Goals for Ukraine by adapting 17 global SDs taking into account the specificity of national development.

Our further research will be aimed at studying the problems and prospects of achieving SDG - 2. Food security exists when all people, at all times, have physical, social and economic access to sufficient, safe and nutritious food that meets their dietary needs and food preferences for an active and healthy life. Food insecurity exists when people do not have adequate physical, social or economic access to food as defined above. Undernourishment exists when caloric intake is below the minimum dietary energy requirement (MDER). The MDER is the amount of energy needed for light activity and to maintain a minimum acceptable weight for attained height [2].